

1. Emergència climàtica

Emergència climàtica

L'escalfament de la Terra en si, és un fenomen natural i necessari per al planeta, que es produeix per la seva capacitat d'absorbir l'energia solar, l'anomenat efecte hivernacle. Tot i així, diferents factors derivats de l'activitat humana han afavorit una intensificació d'aquest efecte hivernacle en poques dècades, que ha produït un indesitjat escalfament global de la temperatura del planeta i el consegüent fenomen conegut com a canvi climàtic.

En la següent figura, Les 'bandes d'escalfament' o 'climate stripes' mostren la temperatura mitjana anual del planeta, amb colors que passen de blaus freds a vermells càlids per representar els augments de temperatura observats durant els últims 150 anys aproximadament.

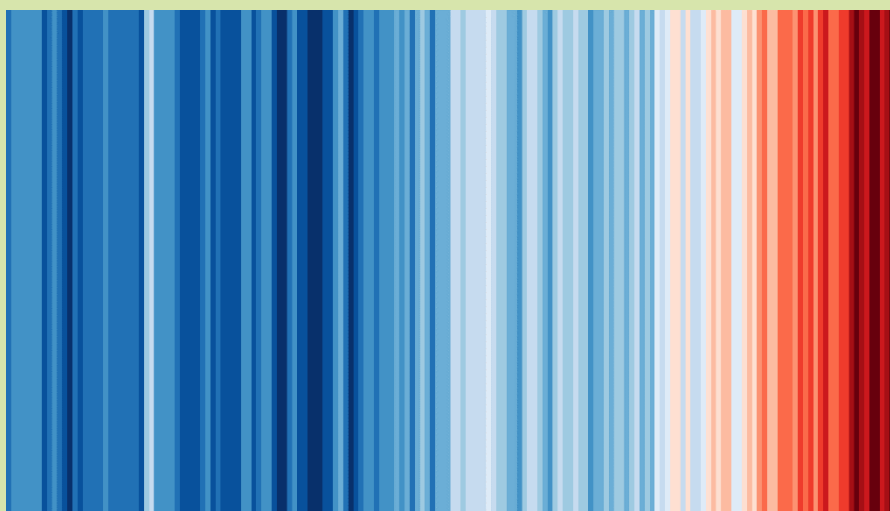

Figura 1. Bandes d'escalfament planetari. Font: Institute for Environmental Analytics.

Combustibles fòssils i gasos d'efecte hivernacle (GEH)

A partir de la segona meitat del segle XIX, el desplegament i la intensificació de la industrialització va iniciar una transformació progressiva però profunda de la nostra societat i sobretot de la nostra manera d'obtenir energia i materials. **L'ús intensiu de combustibles fòssils (carbó, petroli i gas natural)** ha anat augmentant des de llavors.

Quan aquests combustibles fòssils es cremen, **alliberen diòxid de carboni (CO₂) i altres gasos d'efecte hivernacle**. Aquests es queden acumulats a l'atmosfera i retenen el calor, fet que els converteix en un dels **principals responsables de l'escalfament global i del canvi climàtic**.

A més, les emissions de gasos d'efecte hivernacle es produeixen de forma molt desigual: el 10% més ric de la població mundial, que constituïrien els països més desenvolupats i les grans fortunes, principalment del Nord Global, és el responsable del 50% del total d'emissions de carboni a l'atmosfera, mentre que les principals conseqüències del canvi

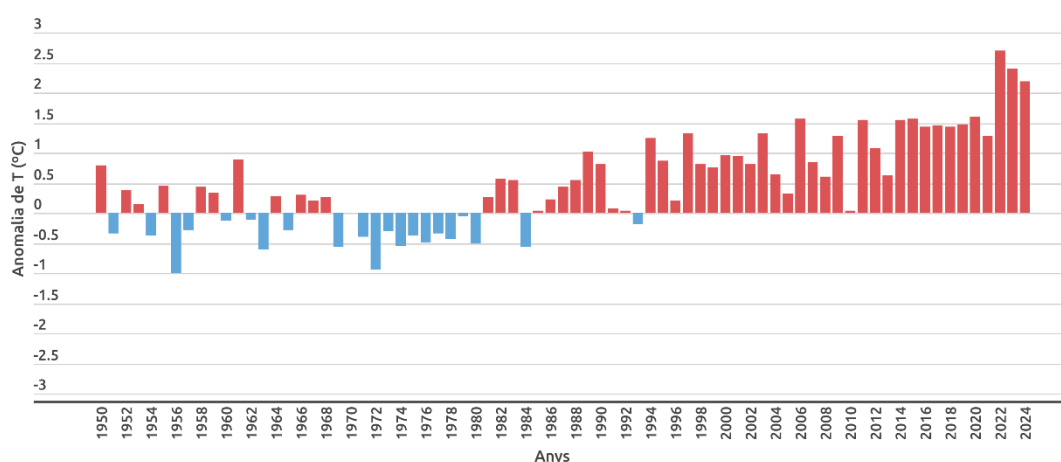
1. Emergència climàtica

climàtic les pateixen el 50% més desfavorit de la població mundial, responsable només d'un 8% de les emissions¹.

Com ha canviat la temperatura a Catalunya?

Catalunya i el conjunt del Mediterrani es troben en un "punt calent" del planeta, pel que fa a la incidència del canvi climàtic. De fet, ja s'hi estan donant manifestacions des de dècades com és el cas d'un ritme d'escalfament superior al global, un increment dels extrems climàtics relacionats amb la calor i disminució dels extrems freds o una temperatura i el nivell de l'aigua del mar a l'alça.

Catalunya - Anomalia de la temperatura mitjana anual

El gràfic mostra la temperatura mitjana anual, però expressada com a anomalia respecte del període de referència 1961-1990. Les columnes blaves indiquen anys amb una anomalia negativa (o freds), i les vermelles els anys amb anomalia positiva (o càlids).

A la demarcació de Girona, amb dades de l'any 2022, les principals fonts d'emissió de gasos d'efecte hivernacle les produeixen el sector del transport (36%), seguit de la indústria (18%) i l'agricultura i la ramaderia (18%).

A la ciutat de Girona, d'acord amb el darrer inventari d'emissions realitzat amb dades de l'any 2019, el sector responsable de més emissions de GEH és el transport rodat, amb un 46%. El segon sector que més contribueix a l'emissió de gasos és el residencial, que representa un 23%.

Impactes del canvi climàtic

El Grup Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic (IPCC), que està integrat per centenars de prestigiosos científics de diferents disciplines dels 195 estats membres, és

¹ Font: WMO.int

1. Emergència climàtica

el principal organisme internacional per proporcionar una base científica objectiva per analitzar les conseqüències del canvi climàtic.

L'Informe especial sobre l'escalfament global d'1,5°C de l'IPCC, publicat el 2018, va advertir que permetre que el planeta s'escalfi més d'1,5 °C per sobre dels nivells preindustrials tindria conseqüències greus en els sistemes naturals i humans. Només uns graus d'escalfament són increïblement significatius.

En les següents taules es mostren les diferències entre alguns dels impactes climàtics previstos, per a un augment de 1.5°C i per a un augment de 2°C de la temperatura mitjana global del planeta².

IMPACTES DIRECTES		1.5 °C	2 °C
	CALOR EXTREMA Població mundial esposada a calor severa almenys una vegada cada cinc anys	 14%	 37%
	ARTIC SENSE GEL MARÍ Nombre d'estius sense gel	AL MENYS 1 CADA 100 ANYS	AL MENYS 1 CADA 10 ANYS
	AUGMENT DEL NIVELL DEL MAR Quantitat d'augment del nivell del mar	0.40 METERS	0.46 METERS

TERRES		1.5 °C	2 °C
	ECOSISTEMES Quantitat de la superfície de la Terra on els ecosistemes canviaran a un nou bioma	 7%	 13%
	PERMAFROST Quantitat del permafrost de l'Àrtic que es descongelarà	4.8 MILIONS DE KM ²	6.6 MILIONS DE KM ²
	PRODUCCIÓ DELS CULTIUS Reducció de les collites de blat de moro als tròpics	 3%	 7%

ESPÈCIES		1.5°C	2°C
	PÈRDUA D'ESPÈCIES: VERTEBRATS Vertebrats que perden almenys la meitat de la seva diversitat genètica	 4%	 8%
	PÈRDUA D'ESPÈCIES: PLANTES Plantes que perden almenys la meitat de la seva diversitat genètica	 8%	 16%
	PÈRDUA D'ESPÈCIES: INSECTES Insectes que perden almenys la meitat de la seva diversitat genètica	 6%	 18%

² Font: IPCC 2018.

1. Emergència climàtica

OCEANS		1.5°C	2°C
	ESCULLS DE CORALL Més declivi en els esculls de corall	 70-90%	 99%
	PISCIFACTORIES Descens en la producció de les piscifactories marines	 1.5 MILIONS DE TONES	 3 MILIONS DE TONES

A banda dels efectes evidents sobre els ecosistemes i l'equilibri de la biosfera, el canvi climàtic perjudica notòriament l'economia productiva degut a les greus alteracions en les infraestructures, en el sistema agroalimentari i en l'entorn en què es desenvolupen activitats com el turisme, la indústria o la producció agropecuària, però sobretot, influeix en els requisits bàsics per a la salut: un aire net, aigua potable, alimentació suficient i un habitatge segur. Ho fa, a més, d'una manera injusta, afectant de forma més intensa els col·lectius vulnerables que són els qui menys responsabilitat tenen i que disposen de pocs recursos per fer front a fenòmens meteorològics extrems com sequeres, huracans, inundacions o onades de calor. Cal no oblidar les generacions futures, les quals es veuran condicionades pels impactes de l'escalfament global de forma significativa.

La zona mediterrània és una zona especialment vulnerable i per això cal una adaptació climàtica molt important i seriosa.

Què hi podem fer?

Com a ciutadans és d'una importància cabdal que exigim justícia davant de l'emergència climàtica als governs i a les administracions, tant locals com nacionals, perquè posin fre a l'actual tendència mundial i assegurin la viabilitat del planeta per a l'espècie humana i per a milions d'altres espècies. També podem dur a terme accions més simples que no suposen un canvi en la nostra manera de viure i que sumen en la lluita contra el canvi climàtic:

- Apostar per un consum responsable i local i adquirir allò que realment necessitem.
- Sumar-nos a la transició cap a les energies renovables, l'estalvi i l'eficiència energètica.
- Utilitzar el transport públic urbà i apostar per la mobilitat sostenible, com la bicicleta o anar a peu.
- Agafar el tren i reduir els viatges amb avió.
- Moderar el nostre consum d'aliments d'origen animal.
- Prevenir la generació de residus i reduir-los al màxim possible.
- Potenciar l'educació per tal de sensibilitzar les generacions futures i l'entorn familiar i les amistats.
- Pensar globalment i actuar localment.